

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน สป.ป.ลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในจังหวัดห้วยพันตลอดจนค้นหาถึงปัญหาและอุปสรรค ข้อดี ข้อเสียของการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด เพื่อให้ระบบได้มีแนวทางในการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การรวบรวมข้อมูลได้มาจากการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 534 ราย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยจะจำแนกผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่อยู่ภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพันผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวน และ ร้อยละ โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดต่อระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวน และ ร้อยละ โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง และมีการทดสอบค่าของไคสแควร์ว่า ตัวแปรด้านต่างๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS version 20 คำนวณค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวนและร้อยละ โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาจากแบบจำลองโลจิท (Logit Model) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน โดยการใช้แบบจำลองโลจิทด้วยเทคนิคการวิเคราะห์การประมาณภาวะ

ความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate : MLE) และเทคนิคการวิเคราะห์โดย Marginal effects

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในจังหวัดหัวพัน ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวนและร้อยละ โดยการนำเสนอในรูปแบบตาราง

ส่วนที่ 6 ข้อดีและข้อเสียของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน ผลการศึกษาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive Statistic) ได้แก่ จำนวนและร้อยละ โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เมื่อพิจารณาถึงเพศของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่อยู่ภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 534 ราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คือมีจำนวน 409 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.59 และเป็นเพศหญิง จำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.41 เหตุที่เป็นเพศชายมากกว่าเพราะว่า ส่วนใหญ่ผู้ชายจะเป็นหัวหน้าครอบครัว และออกไปใช้แรงงานนอกบ้านมากกว่าผู้หญิง ตามประเพณีเดิมของลาว ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะเป็นผู้ดูแลครอบครัว และทำงานอยู่ในบ้านเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีช่วงอายุ 36-45 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 208 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.95 รองลงมาเป็นช่วงอายุ 21-35 ปี มีจำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.59 ช่วงอายุ 46-50 ปี มีจำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.36 ช่วงอายุ 51 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.17 และช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.93 เห็นได้ว่า อายุเฉลี่ยของเกษตรกรเท่ากับ 39 ปี

ระดับการศึกษาของเกษตรกรจบชั้นประถมมีจำนวนมากที่สุดคือ 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.76 และรองลงมาคือระดับชั้นมัธยมต้น มีจำนวน 208 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.90 ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา มีจำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.41 ระดับชั้นมัธยมปลาย มีจำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.37 และสูงกว่าระดับชั้นมัธยมปลาย มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.49 แสดงว่า เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดส่วนใหญ่ มีการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นมัธยมปลายร้อยละ 96 สถานภาพของเกษตรกรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 518 ราย คิดเป็นร้อยละ 97 รองลงมา มีสถานภาพอื่นๆ จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.62 ส่วนสถานภาพโสดมีจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.37

รายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในจังหวัดหัวพันพบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ในช่วง 6,000,000-15,000,000 กีบ/ปี มีจำนวน 255 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.75 รองลงมา มีรายได้ต่ำกว่า 5,000,000 กีบ/ปี มีจำนวน 145 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.15 มีรายได้ในช่วง 16,000,000-20,000,000 กีบ/ปี มีจำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.73 และมีรายได้มากกว่า 20,000,000 กีบ/ปี ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.36 โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีรายได้จากการปลูกข้าวโพดเท่ากับ 9,500,000 กีบต่อปี ตามมาตรฐานการชี้วัดความยากจนของกระทรวงแผนการและการลงทุน ปี พ.ศ. 2553 ประชาชนต้องมีรายได้อย่างน้อย 1,200,000 กีบต่อปีขึ้นไปจึงถือว่าหลุดพ้นออกจากความยากจน แสดงว่า เกษตรกรที่ปลูกโพดภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาหลุดพ้นออกจากเส้นความยากจนของรัฐบาล

ต้นทุนการปลูกข้าวโพดของเกษตรกร ส่วนใหญ่มีต้นทุนต่ำกว่า 1000,000 กีบต่อปีมีจำนวน 319 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.74 รองลงมา อยู่ในช่วง 1,000,000-2,000,000 กีบต่อปี มีจำนวน 150 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.10 มีต้นทุนมากกว่า 2,000,000 กีบต่อปี ขึ้นไป มีจำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 12 จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนเพื่อซื้อเมล็ดพันธุ์มากกว่า โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีต้นทุนต่ำกว่า 2,000,000 กีบต่อปี

ผลผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ส่วนใหญ่มีผลผลิตระหว่าง 5-15ตันต่อปี มีจำนวน 314 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.80 รองลงมาต่ำกว่า 5 ตันต่อปี มีจำนวน 158 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.60 ระดับผลผลิตอยู่ระหว่าง 16-25 ตันต่อปี มีจำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.61 และระดับ 26 ตัน/ปี ขึ้นไป มีจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 3 โดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรมีผลผลิต 8.13 ตันต่อปี

ประเภทพื้นที่ดินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ทำไร่พริมีจำนวน 313 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.61 รองลงมาเป็นพื้นที่ ที่ได้เสียภาษีที่ดิน จำนวน 211 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.51 เป็นที่ดินของตัวเอง มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.50 และเป็นพื้นที่เช่า มีจำนวนน้อยที่สุดคือจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.37 เห็นว่า พื้นที่ทำการผลิตของเกษตรกรมีบางพื้นที่ไม่ได้มีการเสียภาษีที่ดิน และบางพื้นที่มีการเสียภาษีที่ดินแสดงให้เห็นว่า ระบบการจัดสรรที่ดินการปลูกข้าวโพดของภาครัฐยังไม่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกัน

การกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือจากสถาบันต่างๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ส่วนใหญ่จะไม่มี การกู้ยืมจากสถาบันการเงินใดๆ มีจำนวน 503 ราย คิดเป็นร้อยละ 94.20 รองลงมา มีการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.80 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ จะไม่กู้ยืมเงินจากธนาคารหรือจากสถาบันต่างๆ เนื่องจากการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อลงทุนในภาค การเกษตรมีอัตราดอกเบี้ยสูง คือ 10-12 % ต่อปี ซึ่งทำให้เกษตรกรรับภาระดอกเบี้ยไม่ไหว ดังนั้น เกษตรกรส่วนใหญ่จึงไม่มีการกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือจากสถาบันต่างๆ

แหล่งความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวโพดของเกษตรกรพบว่า ส่วนใหญ่จะได้รับความรู้จากสมาชิกภายในครอบครัวและญาติ มีจำนวน 252 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.20 รองลงมาได้รับความรู้จากเพื่อนบ้านจำนวน 179 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.52 ได้รับความรู้จากบริษัทจำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.24 และได้รับความรู้จากวิชาการของภาครัฐจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.05 แสดงให้เห็นว่า การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเพาะปลูกข้าวโพดให้แก่เกษตรกรของภาครัฐและบริษัทยังไม่เป็นที่พึงพอใจให้แก่เกษตรกรเท่าที่ควรจะเป็น (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปเป็นจำนวนและร้อยละของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดที่อยู่ภายใต้ระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน สปป.ลาว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	409	76.59
หญิง	125	23.41
รวม	534	100.00
อายุ		
ไม่เกิน 20 ปี	5	0.93
21-35 ปี	158	29.59
36-45 ปี	208	38.95
46-50 ปี	82	15.36
51 ปี ขึ้นไป	81	15.17
รวม	534	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษา	77	14.41
ชั้นประถมศึกษา	223	41.76
ชั้นมัธยมต้น	208	39.90
ชั้นมัธยมปลาย	18	3.37
สูงกว่าชั้นมัธยมปลาย	8	1.49
รวม	534	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	2	0.38
สมรส	518	97
อื่นๆ	14	2.62
รวม	534	100.00
รายได้ (กิบ/ปี)		
ต่ำกว่า 5,000,000	145	27.15
6,000,000-15,000,000	255	47.75
16,000,000-20,000,000	84	15.73
20,000,000 ขึ้นไป	50	9.36
รวม	534	100.00
ต้นทุนการปลูก(กิบ/ปี)		
ต่ำกว่า 1000,000	319	59.74
1000,000-2,000,000	150	28.10
2000,000 ขึ้นไป	65	12
รวม	534	100.00
ผลผลิต (ตัน/ปี)		
ต่ำกว่า 5 ตัน/ปี	158	29.60
5 - 15 ตัน/ปี	314	58.80
16-25 ตัน/ปี	46	8.61
26 ตัน/ปี ขึ้นไป	16	3
รวม	534	100.00
พื้นที่ (เฮกตาร์)		
เป็นที่ดินของตัวเอง	8	1.50
เป็นพื้นที่ที่ทำไร่ฟรี	313	58.61
เป็นพื้นที่เช่า	2	0.37
เป็นพื้นที่ที่ได้เสียภาษีที่ดิน	211	39.51
รวม	534	100.00

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
การกู้ยืมเงินจากธนาคารหรือจากสถาบันต่างๆ		
มีการกู้ยืม	31	5.80
ไม่มีการกู้ยืม	503	94.20
รวม	534	100.00
แหล่งความรู้ของเกษตรกร		
สมาชิกภายในครอบครัว/ญาติ	252	47.20
เพื่อนบ้าน	179	33.52
วิชาการภาครัฐ	43	8.05
บริษัท	60	11.24
รวม	534	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อด้านต่างๆจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน สปป.ลาว

4.2.1 ด้านนโยบายของภาครัฐ

จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกับนโยบายของภาครัฐพบว่า ค่า Asymptotic Significance ของสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกับนโยบายของภาครัฐทั้ง 8 ด้านมีความสัมพันธ์กัน และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบๆมากที่สุดคือ การจัดการพื้นที่ดินเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและบริษัทคิดเป็นร้อยละ 96.25 เท่ากันส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 28.46 ขณะที่ การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาของภาครัฐให้แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 36 เท่ากัน ซึ่งจากนโยบายของภาครัฐทั้ง 8 ด้าน เกษตรกรมีความพึงพอใจมากกว่าร้อยละ 90 มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการพื้นที่ดินการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร (2) การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและบริษัท (3) การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและเกษตรกร (4) การ

ช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสารและเทคนิคการปลูก (5) การเผยแพร่นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกร (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจต่อกับนโยบายของภาครัฐจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน

ความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาต่อกับนโยบายของภาครัฐ	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1.การเผยแพร่ นโยบาย และ การส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	482 (90.26)	52 (9.74)	534 (100.00)
2. การช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคนิคการปลูกของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	510 (95.51)	24 (4.49)	534 (100.00)
3. การนำเกษตรกร ไปศึกษาดูงานในการปลูกจากที่อื่นๆของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	194 (36)	340 (64)	534 (100.00)
4. การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	192 (36)	342 (64)	534 (100.00)
5. การจัดการพื้นที่ดินในการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรของภาครัฐ	514 (96.25)	20 (3.75)	534 (100.00)
6. การส่งเสริมปัจจัยการผลิตของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	152 (28.46)	382 (71.54)	534 (100.00)
7. การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และบริษัทของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	514 (96.25)	20 (3.75)	534 (100.00)
8. การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและเกษตรกรของภาครัฐให้แก่เกษตรกร	511 (95.69)	23 (4.31)	534 (100.00)

ค่า Asymtotic Significance ของสถิติทดสอบ $\chi^2 = 0.00$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ที่มา : จากการสำรวจ และคำนวณ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

4.2.2 ด้านการบริการของบริษัท

จากการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริการของบริษัทพบว่าค่า Asymtotic Significance ของสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.54 และ 0.12 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ที่

ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่าความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบริการของบริษัททั้ง 11 ด้าน มี 2 ด้านที่ไม่มีความสัมพันธ์คือ การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูก การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัท และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญามากที่สุดคือ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 97 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุดคือ การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้าของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 42.51 การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 46.63 การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 51.31 การรับประกันราคาผลผลิตของบริษัท คิดเป็นร้อยละ 60.49 การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวม คิดเป็นร้อยละ 65.92 ซึ่งจากการให้บริการของบริษัททั้ง 11 ด้านเห็นว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของบริษัทมากกว่าร้อยละ 90 มีจำนวน 6 ด้านได้แก่ (1) ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ (2) ความกระตือรือร้นความเอาใจใส่ และความจริงใจของบริษัท (3) การรับประกันคุณภาพทางด้านเมล็ดพันธุ์และผลผลิตของบริษัท (4) ความโปร่งใส ยุติธรรม และชื่อเสียงของบริษัท (5) การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูกของบริษัท (6) ความรวดเร็วในการรับซื้อผลผลิตของบริษัท(ตารางที่4.3)

4.2.3 ด้านเกษตรกร

จากการศึกษาพึงพอใจของเกษตรกรต่อบนนโยบายของภาครัฐพบว่า ค่าAsymptotic Significance ของสถิติทดสอบ ไค-สแควร์ เท่ากับ 0.00 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 แสดงว่า ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกับเกษตรกรทั้ง 6 ด้านมีความสัมพันธ์กัน และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืชอื่นๆมีรายได้ที่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 97.38 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุดคือ เกษตรกรได้รับความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช คิดเป็นร้อยละ 67.23 การปฏิบัติตามสัญญา คิดเป็นร้อยละ 89.51 และการขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 89.89 ซึ่งด้านความพึงพอใจของเกษตรกรทั้ง 6 ด้านเห็นว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญามากกว่าร้อยละ 90 มีจำนวน 3 ด้านได้แก่ (1) การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืชอื่นๆ มีรายได้ที่แน่นอนกว่า (2) พื้นที่ที่มีความสะดวกสบายและมีความเหมาะสมในการเพาะปลูก (3) คุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิตได้ตามมาตรฐาน (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่มีความพึงพอใจจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาต่อการให้บริการของบริษัทในจังหวัดหัวพัน

ความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาต่อการให้บริการของบริษัท	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1. ความรวดเร็วในการรับซื้อผลผลิตของบริษัท	491 (91.95)	43 (8.05)	534 (100.00)
2. ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์ของบริษัท	510 (95.51)	24 (4.49)	534 (100.00)
3. การรับประกันราคาผลผลิตของบริษัท	323 (60.49)	211 (39.51)	534 (100.00)
4. การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้าของบริษัท	227 (42.51)	307 (57.49)	534 (100.00)
5. การรับประกันคุณภาพทางด้านเมล็ดพันธุ์ และผลผลิตของบริษัท	511 (95.69)	23 (4.31)	534 (100.00)
6. ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ	518 (97)	16 (3)	534 (100.00)
7. การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรจากบริษัท	274 (51.31)	260 (48.69)	534 (100.00)
8. ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ และความจริงใจของบริษัท	515 (96.44)	19 (3.56)	534 (100.00)
9. การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัท	249 (46.63)	285 (53.37)	534 (100.00)
10. การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูกให้แก่เกษตรกรของบริษัท	507 (94.94)	27 (5.06)	534 (100.00)
11. การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวม	352 (65.92)	182 (34.08)	534 (100.00)

ค่า Asymtotic Significance ของสถิติทดสอบ $\chi^2_7 = 0.66$ $\chi^2_9 = 0.12$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ที่มา : จากการสำรวจ และคำนวณ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในมุมมองของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในจังหวัดหัวพัน

ความพึงพอใจของเกษตรกรจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา	พึงพอใจ	ไม่พึงพอใจ	รวม
1.การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืชอื่น ๆ มีรายได้ที่แน่นอน	520 (97.38)	14 (2.62)	534 (100.00)
2.คุณภาพเมล็ดพันธุ์และผลผลิต	491 (91.95)	43 (8.05)	534 (100.00)
3.ความสะดวกสบายและความเหมาะสมในการเพาะปลูก	517 (96.82)	17 (3.18)	534 (100.00)
4.การปฏิบัติตามสัญญากับบริษัท	478 (89.51)	56 (10.49)	534 (100.00)
5. การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อ	480 (89.89)	54 (10.11)	534 (100.00)
6.มีความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช	359 (67.23)	175 (32.77)	534 (100.00)

ค่า Asymtotic Significance ของสถิติทดสอบ $\chi^2 = 0.00$ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ที่มา : จากการสำรวจ และคำนวณ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บคือ ค่าร้อยละ

4.3 ปัจจัยที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา

4.3.1 ด้านนโยบายของภาครัฐ

จากการสำรวจด้านนโยบายของภาครัฐที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพันพบว่า ปัจจัยที่เป็นผลทำให้เกษตรกรมีความพอใจมากที่สุดคือ การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และ เกษตรกร มีจำนวน 527 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.69 ปัจจัยที่เป็นผลทำให้เกษตรกรมีความพอใจรองลงมาคือ การจัดการพื้นที่ดินการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร การช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคนิคการปลูก การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และบริษัท การเผยแพร่ นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกรซึ่ง

ปัจจัยเหล่านี้เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบฯ อยู่ระหว่างร้อยละ 98.13-91.95 ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุดคือ การส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร มีจำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.21 รองลงมาได้แก่ การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาให้แก่เกษตรกร มีจำนวน 195 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.52 และการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในการเพาะปลูกจากที่อื่น ๆ มีจำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.27 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 แสดงปัจจัยทางด้านนโยบายของภาครัฐที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน

ด้านนโยบายที่ได้รับจากภาครัฐ	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.การเผยแพร่ นโยบาย และ การส่งเสริมการลงทุน	491	91.95	43	8.05	534	100
2.การช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคนิคการปลูก	522	97.75	12	2.25	534	100
3.การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในการปลูกจากที่อื่นๆ	199	37.27	335	62.73	534	100
4.การเปิดฝึกอบรม การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษา	195	36.52	339	63.48	534	100
5.การจัดการพื้นที่ดินการเพาะปลูก	524	98.13	10	1.87	534	100
6.การส่งเสริมปัจจัยการผลิต	156	29.21	378	70.79	534	100
7.การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และบริษัท	523	97.94	11	2.06	534	100
8.การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและเกษตรกร	527	98.69	7	1.31	534	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.3.2 ด้านการบริการของบริษัท

จากการสำรวจปัจจัยทางการบริการของบริษัทที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพันพบว่า ปัจจัยที่เป็นผลทำให้เกษตรกรมีความพอใจมากที่สุดคือ ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ มีจำนวน 525 รายคิดเป็นร้อยละ 98.31 ปัจจัยที่เป็นผลทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจรองลงมา คือ ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์ ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ และความจริงใจ การรับประกันคุณภาพเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูก ความรวดเร็วในการรับซื้อผลผลิตของบริษัท ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบฯ อยู่ระหว่างร้อยละ 94-98.13 ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุด คือ การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยี การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาการเพาะปลูก การให้บริการโดยภาพรวม การรับประกันราคาผลผลิตของบริษัทอยู่ระหว่างร้อยละ 43.26-81.65 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

4.3.3 ด้านเกษตรกร

จากการสำรวจปัจจัยด้านเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพด ที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพัน พบว่า ปัจจัยที่เป็นผลทำให้เกษตรกรมีความพอใจมากที่สุดคือ การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืชอื่น ๆ มีรายได้ที่แน่นอนจำนวน 528 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.88 ปัจจัยที่มีผลทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจรองลงมาคือ ความสะดวกสบายและความเหมาะสมในการเพาะปลูก ความมีคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิต การขนส่งผลผลิตของเกษตรกร ไปถึงจุดรับซื้อ การปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา อยู่ระหว่างร้อยละ 97.57-90.26 ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรน้อยที่สุดคือ เกษตรกรมีความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติด และศัตรูพืช ร้อยละ 68.16 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.6 แสดงปัจจัยด้านการบริการที่ได้รับจากบริษัทที่เป็นผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน

ด้านการบริการที่ได้รับจากบริษัท	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1. ความรวดเร็วในการรับซื้อผลผลิต	502	94.00	32.00	6.00	534	100
2. ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์	524	98.13	10	1.87	534	100
3. การรับประกันราคาผลผลิต	436	81.65	98	18.35	534	100
4. การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า	231	43.26	303	56.74	534	100
5. การรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต	516	96.63	18	3.37	534	100
6. ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ	525	98.31	9	1.69	534	100
7. การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาการเพาะปลูก	278	52.06	256	47.94	534	100
8. ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ และความจริงใจ	522	97.75	12	2.25	534	100
9. การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยี	253	47.38	281	52.62	534	100
10. การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูก	513	96.07	21	3.93	534	100
11. การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวมดี	354	66.29	180	33.71	534	100

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4.7 แสดงปัจจัยที่มีผลในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของเกษตรกร
ในจังหวัดหัวพัน

ด้านเกษตรกร	ใช่		ไม่ใช่		รวม	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1.การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืช อื่น ๆ มีรายได้ที่แน่นอน	528	98.88	6	1.12	534	100
2. ความมีคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต	498	93.26	36	6.74	534	100
3.ความสะดวกสบายและความ เหมาะสมในการปลูก	521	97.57	13	2.43	534	100
4.การปฏิบัติตามสัญญา	482	90.26	52	9.74	534	100
5. การขนส่งผลผลิตของเกษตรกร ไปถึงจุดรับซื้อ	483	90.45	51	9.55	534	100
6.มีความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช	364	68.16	170	31.84	534	100

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาโดยใช้แบบ จำลองโลจิส (logit model) และแบบจำลองโพรบิต (probit model)

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน โดยแบบจำลองโลจิส (Logit Model) และแบบจำลองโพรบิต (probit model) ใช้เทคนิควิธีวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate: MLE) และเทคนิคการวิเคราะห์โดย Marginal effects เพื่อศึกษาโอกาสความน่าจะเป็น (probability) ของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน ซึ่งการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยทางด้านนโยบายของภาครัฐ ได้แก่ การเผยแพร่ นโยบายและการส่งเสริมการลงทุน การช่วยเหลือทางด้านข้อมูลข่าวสารและเทคนิคการปลูก การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในการปลูกจากที่อื่นๆ การเปิดฝักอบรม การเก็บเกี่ยวและการ

ดูแลรักษา การจัดการพื้นที่เพาะปลูกให้แก่เกษตรกร การส่งเสริมปัจจัยการผลิต การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและบริษัท การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร ปัจจัยทางด้านการบริการของบริษัท ได้แก่ ความรวดเร็วในการรับซื้อผลผลิต ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์ การรับประกันราคาผลผลิต การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า การรับประกันคุณภาพเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต ปริมาณผลผลิตข้าวโพดที่บริษัทรับซื้อ การให้คำแนะนำและการแก้ไขปัญหาการเพาะปลูก ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ และความจริงใจ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยี การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูก การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวม ปัจจัยจากเกษตรกรเอง ได้แก่ การปลูกข้าวโพดเทียบกับพืชอื่น ๆ มีรายได้ที่แน่นอน ความมีคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิต ความสะดวกสบายและความเหมาะสมในการเพาะปลูก การปฏิบัติตามสัญญา การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อ การได้รับความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช

จากการคำนวณสมการ (logit model) และ (probit model) พบว่า ค่าความถูกต้องของการทำนายแบบจำลองโลจิท (logit model) เท่ากับ 97% ส่วนค่าความถูกต้องของการทำนายแบบจำลองโพรบิต (probit model) เท่ากับ 94% แสดงว่าแบบจำลองโลจิท (logit model) มีค่าความถูกต้องของการทำนายสูงกว่าแบบจำลองโพรบิต (probit model) ดังนั้นแบบจำลองโลจิท (logit model) จึงมีความเหมาะสมกว่าในการศึกษาครั้งนี้ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า แบบจำลองโลจิท (logit model) มีค่า Log Likelihood function เท่ากับ -61.67 ค่า Restricted log likelihood เท่ากับ -369.69 ค่า Chi-squared เท่ากับ 616.04 ค่า McFadden R² เท่ากับ 0.83 ซึ่งเป็นค่าที่สูงมาก โดยปกติค่าดังกล่าวที่ยอมรับได้จะมีค่าตั้งแต่ประมาณ 0.2 ขึ้นไป และปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ได้แก่ การรับประกันราคาผลผลิตของบริษัท (X₁₀) การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาผลผลิตให้แก่เกษตรกรของภาครัฐ (X₁₂) การให้คำแนะนำและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรจากบริษัท (X₂₃) ความสะดวกสบายและเหมาะสมของพื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกร (X₃₀) การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานการปลูกข้าวโพดจากที่อื่นๆ ของภาครัฐ (X₁₁) การเผยแพร่นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐให้แก่เกษตรกร (X₆) การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อที่มีความสะดวกสบาย (X₃₂) การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวมดี (X₂₇) การปลูกข้าวโพดของเกษตรกรได้รับความเสี่ยงสูงจากไฟธรรมชาติและศัตรูพืช (X₃₃) การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า (X₂₀) ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ การส่งเสริมปัจจัยการผลิตของภาครัฐ (X₁₄) การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัท (X₂₅) การปฏิบัติตามสัญญา (X₃₁) ความมีคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิตได้ตามมาตรฐาน (X₂₆) รายละเอียดของตัว

แปรต่างๆสามารถอธิบายได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.8 และ 4.9) การอธิบายผลกระทบของปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในที่นี้จะเรียงตามลำดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆดังต่อไปนี้

การรับประกันราคาผลผลิตของบริษัท(X_{10}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวกนั่นคือหากบริษัทมีการรับประกันราคาผลผลิตให้แก่เกษตรกรแล้ว เกษตรกรจะมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญามากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.4699 สามารถอธิบายได้ว่า หากบริษัทมีการรับประกันราคาผลผลิตให้แก่เกษตรกรแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 47 จะเห็นได้ว่าปัจจัยดังกล่าวนี้มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้นบริษัทที่ซื้อผลผลิตจากเกษตรกรในจังหวัดหัวพันต้องมีการทำสัญญาการรับประกันราคาผลผลิตให้แก่เกษตรกร จึงจะทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจและมีแรงจูงใจในการทำธุรกิจร่วมกับบริษัท

การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาผลผลิตให้แก่เกษตรกรของภาครัฐ (X_{12}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากภาครัฐมีการเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาผลผลิตให้แก่เกษตรกรจะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.4535 สามารถอธิบายได้ว่า หากภาครัฐมีการเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาผลผลิตให้แก่เกษตรกรแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.35

การให้คำแนะนำ การแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรจากบริษัท (X_{23}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากบริษัทมีการให้คำแนะนำและการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรจะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.4522 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากบริษัทมีการให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.22

ความสะดวกสบายและเหมาะสมของพื้นที่ (X_{30}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากพื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกรมีความสะดวกสบายและเหมาะสม จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.4376 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากพื้นที่ของเกษตรกรมีความสะดวกสบายและเหมาะสมในการเพาะปลูกแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.76

การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆของภาครัฐ (X_{11}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากภาครัฐมีการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานในการปลูกข้าวโพดจากที่อื่นๆ จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.4045 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากภาครัฐมีการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ แล้วโอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 40.45

การเผยแพร่นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐให้แก่เกษตรกร(X_9) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากภาครัฐมีการการเผยแพร่ นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกร จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.3855 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากภาครัฐมีการเผยแพร่ นโยบาย และการส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกรแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 38.55

การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อที่มีความสะดวกสบาย (X_{32}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากมีการขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อที่มีความสะดวกสบาย จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.3291 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากมีการขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อที่มีความสะดวกสบายแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.91

การให้บริการของบริษัทโดยภาพรวม (X_{27}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากบริษัทมีการให้บริการ โดยภาพรวมดี จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.3240 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากบริษัทมีการให้บริการโดย

ภาพรวมดีแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.40

ความมีคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิตได้ตามมาตรฐาน (X_{29}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากเกษตรกรเห็นว่าคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิตได้ตามมาตรฐานเพิ่มขึ้น จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2968 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิตได้ตามมาตรฐานแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.68

การปลูกข้าวโพดของเกษตรกรได้รับความเสี่ยงจากไฟธรรมชาติและศัตรูพืช (X_{33})

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดได้รับความเสี่ยงสูงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2926 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดได้รับความเสี่ยงสูงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืชแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.26

การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีของบริษัท (X_{25})

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากบริษัทมีการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารและการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่เกษตรกร จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2745 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากบริษัทมีการประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูลข่าวสารและการถ่ายทอดเทคโนโลยีแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.45

การปฏิบัติตามสัญญา (X_{31}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากมีการปฏิบัติตามสัญญา จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2702 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากมีการปฏิบัติตามสัญญาแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.02

การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า(X_{20}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากบริษัทมีการจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจ จากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2558 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากบริษัทมีการจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้าแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.58

การส่งเสริมปัจจัยการผลิตของภาครัฐ (X_{14}) จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านนี้มีค่าสัมประสิทธิ์เป็นบวก นั่นคือหากภาครัฐมีการส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรจะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้น เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อความพึงพอใจจากค่า Marginal effect มีค่าเท่ากับ 0.2301 สามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากภาครัฐมีการส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรแล้ว โอกาสที่เกษตรกรเหล่านี้จะมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.01

ตารางที่ 4.8 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองโดยวิธี Maximum Likelihood Estimate

Variables	Maximum Likelihood Estimate			
	Coefficient	Standard Error	T-stat	Prob
Constant	-22.2387***	5.2495	-4.2360	0.0000
X ₁	0.3116	0.3957	0.7870	0.4310
X ₂	0.0905	0.3506	0.2580	0.7962
X ₃	0.1713	0.3679	0.4660	0.6415
X ₄	-0.1340	0.4632	-0.2890	0.7724
X ₅	-0.3169	0.4704	-0.6740	0.5005
X ₆	0.0725	1.2156	0.0600	0.9525
X ₇	0.0559	0.4520	0.1240	0.9016
X ₈	-0.1682	0.3877	-0.4340	0.6644
X ₉	1.8684**	0.8488	2.2010	0.0277
X ₁₀	0.7489	1.4298	0.5240	0.6004
X ₁₁	1.7362***	0.3858	4.5010	0.0000
X ₁₂	1.9891***	0.3716	5.3530	0.0000
X ₁₃	0.5053	1.3783	0.3670	0.7139
X ₁₄	0.9463**	0.4063	2.3290	0.0199
X ₁₅	1.6600	1.5204	1.0920	0.2749
X ₁₆	1.6277	1.8432	0.8830	0.3772
X ₁₇	0.5176	0.7743	0.6680	0.5038
X ₁₈	1.5536	1.5475	1.0040	0.3154
X ₁₉	2.2883***	0.6341	3.6090	0.0003
X ₂₀	1.0477**	0.4128	2.5380	0.0112
X ₂₁	0.0192	1.0377	0.0190	0.9852
X ₂₂	-0.5386	1.5400	-0.3500	0.7266
X ₂₃	1.9508***	0.4675	4.1730	0.0000
X ₂₄	0.2379	1.3073	0.1820	0.8556
X ₂₅	1.1273**	0.5193	2.1710	0.0300
X ₂₆	0.2897	1.0256	0.2820	0.7776
X ₂₇	1.3601***	0.4636	2.9340	0.0033
X ₂₈	0.5081	2.6614	0.1910	0.8486
X ₂₉	1.3229*	0.8563	1.5450	0.1000
X ₃₀	2.5319**	1.3150	1.9250	0.0542
X ₃₁	1.1686*	0.6647	1.7580	0.0787
X ₃₂	1.4885**	0.6674	2.2300	0.0257
X ₃₃	1.2199***	0.4400	2.7730	0.0056

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : *** Significant at 0.01

** Significant at 0.05

* Significant at 0.10

Log likelihood function -61.67
 Restricted Log likelihood -369.69
 Chi – squared 616.04
 McFadden R² 0.833
 Accuracy of prediction 97.00 %

ตารางที่ 4.9 แสดงผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองโดยวิธี Marginal effects

Variables	Marginal effects			
	Coefficient	Standard Error	T-stat	Prob
Constant	-5.5597***	1.3125	-4.2360	0.0000
X ₁	0.0776	0.0978	0.7930	0.4276
X ₂	0.0226	0.0876	0.2580	0.7961
X ₃	0.0428	0.0918	0.4660	0.6411
X ₄	-0.0335	0.1155	-0.2900	0.7720
X ₅	-0.0791	0.1169	-0.6770	0.4987
X ₆	0.0181	0.3035	0.0600	0.9524
X ₇	0.0140	0.1130	0.1240	0.9016
X ₈	-0.0420	0.0967	-0.4350	0.6639
X ₉	0.3855***	0.1188	3.2450	0.0012
X ₁₀	0.1795	0.3144	0.5710	0.5681
X ₁₁	0.4045***	0.0790	5.1200	0.0000
X ₁₂	0.4535***	0.0714	6.3500	0.0000
X ₁₃	0.1239	0.3246	0.3820	0.7028
X ₁₄	0.2301**	0.0936	2.4580	0.0140
X ₁₅	0.3443	0.2125	1.6200	0.1053
X ₁₆	0.3384	0.2595	1.3040	0.1923
X ₁₇	0.1271	0.1833	0.6930	0.4883
X ₁₈	0.3286	0.2299	1.4290	0.1530
X ₁₉	0.4699***	0.0907	5.1810	0.0000
X ₂₀	0.2558***	0.0961	2.6610	0.0078
X ₂₁	0.0048	0.2594	0.0190	0.9852
X ₂₂	-0.1316	0.3595	-0.3660	0.7143
X ₂₃	0.4522***	0.0930	4.8640	0.0000
X ₂₄	0.0592	0.3226	0.1840	0.8543
X ₂₅	0.2745**	0.1200	2.2890	0.0221
X ₂₆	0.0720	0.2517	0.2860	0.7749
X ₂₇	0.3240***	0.0997	3.2490	0.0012
X ₂₈	0.1245	0.6254	0.1990	0.8422
X ₂₉	0.2968**	0.1537	1.9310	0.0535
X ₃₀	0.4376***	0.1033	4.2350	0.0000
X ₃₁	0.2702**	0.1311	2.0610	0.0393
X ₃₂	0.3291***	0.1158	2.8410	0.0045
X ₃₃	0.2926***	0.0966	3.0290	0.0025

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ : *** Significant at 0.01

** Significant at 0.05

* Significant at 0.10

4.5 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัด หัวพัน สปป.ลาว

4.5.1 ด้านนโยบายของภาครัฐ

จากการสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะด้านนโยบายของภาครัฐที่มีต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพันพบว่า การส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรเช่น (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องมือทำการผลิต อื่นๆ) ของภาครัฐเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ขณะการนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ การให้ข้อมูลข่าวสาร การเปิดฝึกอบรมวิธีการปลูก การเก็บเกี่ยว และการดูแลรักษาให้แก่เกษตรกร ซึ่งเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับบริษัท และระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร การเก็บภาษีที่ดินปลูกข้าวโพด การเผยแพร่นโยบาย และ ส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกร เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย และการจัดการพื้นที่ดินเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด จากระดับปัญหาที่สำรวจ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา ดังนั้นปัญหาเหล่านี้ทุกหน่วยงานของภาครัฐ จำเป็นที่จะต้องหาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น เพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์สูงสุดจากระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพัน จนก้าวไปสู่ความสำเร็จ (ตารางที่ 4.10)

4.5.2 ด้านการบริการของบริษัท

จากการสำรวจปัญหา และข้อเสนอแนะในการบริการของบริษัทที่มีต่อเกษตรกรที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของจังหวัดหัวพันพบว่า การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้าให้แก่เกษตรกรเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ขณะการให้บริการของบริษัทโดยภาพรวม การรับประกันราคาผลผลิต การส่งเสริมปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องมือ อื่นๆ) การให้ข้อมูลข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยี สถานที่รับซื้อผลผลิต การให้คำแนะนำ และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูกของบริษัท ซึ่งเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปริมาณผลผลิตที่บริษัทรับซื้อ ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่และความจริงใจ การรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิต ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์ ความรวดเร็วในการซื้อผลผลิต การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่เพาะปลูกของบริษัท เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย จากระดับปัญหาที่สำรวจ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการของบริษัท ดังนั้นทางบริษัทจำเป็นที่จะต้องหาทางแก้ไขและปรับปรุงการบริการของตนที่มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น จึงจะทำให้เกษตรกรมีความ

เชื่อมั่นต่อระบบ และถือเอาปัญหาดังกล่าวไปเป็นมาตรฐานในการดำเนินธุรกิจ การเกษตรแบบมีพันธสัญญา ร่วมกับเกษตรกร เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์จากระบบฯ สูงสุด (ตารางที่ 4.11)

4.5.3 ด้านของเกษตรกร

จากการสำรวจปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดห้วยพันพบว่า การที่ได้รับความเสี่ยงสูงจากไฟธรรมชาติ และศัตรูพืช การปฏิบัติตามสัญญา การมีข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับบริษัท การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไปถึงจุดรับซื้อ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความผันผวนของราคาผลผลิต การปลูก การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษาและการป้องกัน โรคแมลง รายได้ของเกษตรกร พื้นที่การทำเกษตรของเกษตรกร คุณภาพของเมล็ดพันธุ์และผลผลิต ความสะดวกสบายและความเหมาะสมในการเพาะปลูก เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ขณะการมีข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อยที่สุด จากระดับปัญหาที่สำรวจ แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา ดังนั้นภาครัฐและผู้ประกอบการจะต้องเห็นเป็นสำคัญ และเอาใจใส่หาทางแก้ไขปัญหาของเกษตรกรอย่างจริงจัง จึงจะทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญามากขึ้น (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.10 แสดงระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อนโยบายของภาครัฐ

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อนโยบายของภาครัฐ	ระดับของปัญหา							ระดับปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม	WMS	
1.การเผยแพร่นโยบาย และ ส่งเสริมการลงทุนให้แก่เกษตรกร	3 (0.56)	100 (18.73)	137 (25.66)	230 (43.07)	64 (11.99)	534 (100.00)	2.53	น้อย
2.การเก็บภาษีที่ดินการปลูกข้าวโพด	0 (0.00)	111 (20.79)	32 (5.99)	291 (54.49)	100 (18.73)	534 (100.00)	2.29	น้อย
3.การนำเกษตรกรไปศึกษาดูงานจากที่อื่นๆ	0 (0.00)	160 (29.96)	250 (46.82)	72 (13.48)	52 (9.74)	534 (100.00)	2.97	ปานกลาง
4.การให้ข้อมูลข่าวสาร การเปิดฝึกอบรม การปลูก การเก็บเกี่ยวการดูแลรักษา	0 (0.00)	150 (28.09)	265 (49.63)	66 (12.36)	53 (9.93)	534 (100.00)	2.96	ปานกลาง
5.การจัดการพื้นที่ดินเพาะปลูกให้แก่เกษตรกร	0 (0.00)	50 (9.36)	80 (14.98)	112 (20.97)	292 (54.68)	534 (100.00)	1.79	น้อยที่สุด
6.การส่งเสริมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร	160 (29.96)	200 (37.45)	130 (24.34)	28 (5.24)	16 (3.00)	534 (100.00)	3.86	มาก
7.การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรและบริษัท	0 (0.00)	55 (10.30)	86 (16.10)	173 (32.40)	220 (41.20)	534 (100.00)	1.96	น้อย
8.การแก้ไขข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร	4 (0.75)	46 (8.61)	120 (22.47)	236 (44.19)	128 (23.97)	534 (100.00)	2.18	น้อย

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.11 แสดงระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการบริการของบริษัท

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ต่อการบริการของบริษัท	ระดับของปัญหา							ระดับ ปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	WMS	
1.ความรวดเร็วในการซื้อผลผลิต	9 (1.69)	116 (21.72)	121 (22.66)	174 (32.58)	114 (21.35)	534 (100.00)	2.50	น้อย
2.ความโปร่งใส ยุติธรรม และซื่อสัตย์	0 (0.00)	111 (20.79)	121 (22.66)	159 (29.78)	143 (26.78)	534 (100.00)	2.37	น้อย
3. การรับประกันราคาผลผลิต	1 (0.19)	261 (48.88)	33 (6.18)	192 (35.96)	47 (8.80)	534 (100.00)	2.96	ปาน กลาง
4. การจ่ายเงินค่าผลผลิตล่วงหน้า	99 (18.54)	195 (36.52)	155 (29.03)	49 (9.18)	36 (6.74)	534 (100.00)	3.51	มาก
5. การรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต	7 (1.31)	75 (14.04)	130 (24.34)	150 (28.09)	172 (32.21)	534 (100.00)	2.24	น้อย
6.ปริมาณผลผลิตที่บริษัทรับซื้อ	0 (0.00)	30 (5.62)	100 (18.73)	250 (46.82)	154 (28.84)	534 (100.00)	2.01	น้อย
7.การให้คำแนะนำ และการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับการเพาะปลูก	1 (0.19)	10 (1.87)	344 (64.42)	129 (24.16)	50 (9.36)	534 (100.00)	2.59	ปาน กลาง
8.ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ และความจริงใจของบริษัท	0 (0.00)	45 (8.43)	90 (16.85)	300 (56.18)	99 (18.54)	534 (100.00)	2.15	น้อย
9.การประชาสัมพันธ์ การให้ข้อมูล ข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยี	1 (0.19)	134 (25.09)	213 (39.89)	163 (30.52)	23 (4.31)	534 (100.00)	2.86	ปาน กลาง
10.การสร้างเส้นทางไปหาพื้นที่ เพาะปลูก	2 (0.37)	135 (25.28)	185 (34.64)	53 (9.93)	159 (29.78)	534 (100.00)	2.57	น้อย
11.การส่งเสริมปัจจัยการผลิต (เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย เครื่องมือ อื่นๆ...)	0 (0.00)	100 (18.73)	333 (62.36)	63 (11.80)	38 (7.12)	534 (100.00)	2.93	ปาน กลาง
12. สถานที่รับซื้อผลผลิตของบริษัท	2 (0.37)	113 (21.16)	200 (37.45)	143 (26.78)	76 (14.23)	534 (100.00)	2.67	ปาน กลาง
13.การให้บริการของบริษัทโดย ภาพรวมดี	50 (9.36)	110 (20.60)	250 (46.82)	67 (12.55)	57 (10.67)	534 (100.00)	3.05	ปาน กลาง

ที่มา: จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

ตารางที่ 4.12 แสดงระดับของปัญหาและข้อเสนอแนะในด้านต่างๆของเกษตรกร

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ต่อกับเกษตรกรเอง	ระดับของปัญหา							ระดับ ปัญหา
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	รวม	WMS	
1. รายได้ของเกษตรกร	38 (7.12)	97 (18.16)	101 (18.91)	153 (28.65)	145 (27.15)	534 (100.00)	2.49	น้อย
2. ความผันผวนของราคาผลผลิต	2 (0.37)	23 (4.31)	37 (6.93)	412 (77.15)	60 (11.24)	534 (100.00)	2.05	น้อย
3. การปฏิบัติตามสัญญาของเกษตรกร	13 (2.43)	291 (54.49)	42 (7.87)	163 (30.52)	25 (4.68)	534 (100.00)	3.19	ปาน กลาง
4. ความสะดวกสบายและความ เหมาะสมในการเพาะปลูก	26 (4.87)	97 (18.16)	142 (26.59)	158 (29.59)	111 (20.79)	534 (100.00)	2.57	น้อย
5. คุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และผลผลิต	10 (1.87)	100 (18.73)	182 (34.08)	127 (23.78)	115 (21.54)	534 (100.00)	2.56	น้อย
6. พื้นที่การเพาะปลูกของเกษตรกร	16 (3.00)	95 (17.79)	169 (31.65)	115 (21.54)	139 (26.03)	534 (100.00)	2.50	น้อย
7. การปลูก การเก็บเกี่ยว การดูแลรักษา และการป้องกันโรคแมลง	3 (0.56)	20 (3.75)	297 (55.62)	111 (20.79)	103 (19.29)	534 (100.00)	2.46	น้อย
8. การขนส่งผลผลิตของเกษตรกรไป ถึงจตุรัส	5 (0.94)	26 (4.87)	383 (71.72)	64 (11.99)	56 (10.49)	534 (100.00)	2.74	ปาน กลาง
9. ความเสี่ยงสูงจากไฟธรรมชาติ และ ศัตรูพืช	60 (11.24)	100 (18.73)	220 (41.20)	88 (16.48)	66 (12.36)	534 (100.00)	3.00	ปาน กลาง
10. เกิดมีข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร และบริษัท	8 (1.50)	100 (18.73)	301 (56.37)	90 (16.85)	35 (6.55)	534 (100.00)	2.92	ปาน กลาง
11. เกิดมีข้อขัดแย้งระหว่างเกษตรกร กับเกษตรกร	0 (0.00)	1 (0.19)	54 (10.11)	144 (26.97)	335 (62.73)	534 (100.00)	1.48	น้อย ที่สุด

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละ

4.6 ข้อดีและข้อเสียในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในมุมมองของเกษตรกร

4.6.1 ข้อดี

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาในจังหวัดหัวพันจำนวน 534 ราย ในมุมมองของเกษตรกรเห็นว่า ข้อดีที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดได้รับจากการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาได้แก่ (1) เกษตรกรมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน มีจำนวน 404 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.66 จากการศึกษาพบว่า การปลูกข้าวโพดของเกษตรกรก่อนไม่มีระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาดตลาดรองรับข้าวโพดของเกษตรกรไม่มีความแน่นอน ทำให้เกษตรกรจำนวนมากไม่มีแรงจูงใจในการปลูก หลังจากภาครัฐได้มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนด้วยระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาอย่างเป็นระบบแล้ว ทำให้เกษตรกรจำนวนมากมีความตื่นตัวและเชื่อมั่นในการปลูกข้าวโพดเพื่อเป็นสินค้าส่งออกมากขึ้น (2) เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอน มีจำนวน 380 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.16 จากการศึกษาพบว่า ข้าวโพดได้กลายเป็นสินค้าที่ทำรายได้หลักให้แก่เกษตรกรในจังหวัดหัวพัน ทำให้หลายครัวเรือนสามารถหลุดพ้นออกจากความยากจน (3) ลดความเสี่ยงจากราคาข้าวโพดที่มีความผันผวน มีจำนวน 366 ราย คิดเป็นร้อยละ 68.54 จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแล้วราคาผลผลิตของเกษตรกร เกษตรกรยังมีความเชื่อมั่นทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ยังอยู่ในระบบ (4) สัญญาที่ทำกับบริษัทสามารถเป็นสิ่งที่ค้ำประกันเพื่อกู้เงินเพื่อการลงทุนมีจำนวน 350 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.54 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรจำนวนหนึ่งที่ทำสัญญากับบริษัทสามารถนำสัญญาไปเป็นส่วนหนึ่งในการกู้ยืมเงินจากธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ (5) การจัดแบ่งที่ดินปลูกข้าวโพดมีความชัดเจนมากขึ้น มีจำนวน 313 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.61 จากการศึกษาพบว่า หลายหมู่บ้านที่ปลูกข้าวโพดในจังหวัดหัวพัน ได้มีการจัดสรรพื้นที่ดินการเพาะปลูกของตนชัดเจนมากขึ้น และส่วนใหญ่จะเป็นการจัดการกันเองของหมู่บ้าน (6) ได้รับคำแนะนำการปลูกที่ดีจากบริษัท และภาครัฐมากขึ้นจำนวน 307 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.49 จากการศึกษาพบว่า ภาครัฐและภาครัฐกิจได้มีการให้คำแนะนำที่ดีให้แก่เกษตรกรพอสมควร ถึงแม้ว่าจะไม่ทั่วถึงแต่เกษตรกรก็มีความพอใจในระดับหนึ่ง ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ภาครัฐ และภาครัฐกิจจะต้องจะได้เอาใจใส่ในการให้คำแนะนำที่ดีให้แก่เกษตรกรมากขึ้นกว่า(ตารางที่ 4.13)

ตารางที่ 4.13 แสดงข้อดีในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของเกษตรกร

ลำดับ	ข้อดีของการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	เกษตรกรมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน	404	75.66
2	เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอน	380	71.16
3	ลดความเสี่ยงจากราคาข้าวโพดที่มีความผันผวน	366	68.54
4	สัญญาสามารถเป็นสิ่งที่ค้ำประกันเพื่อกู้เงินเพื่อการลงทุน	350	65.54
5	การจัดแบ่งที่ดินปลูกข้าวโพดมีความชัดเจนมากขึ้น	313	58.61
6	ได้รับคำแนะนำการปลูกที่ดีจากบริษัท และภาครัฐ	307	57.49

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ: เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.6.2 ข้อเสีย

จากการสำรวจข้อเสียในมุมมองของเกษตรกรที่การเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา ในจังหวัดหัวพันจะเห็นว่า ข้อเสียที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดจะได้รับได้แก่ (1) มีขั้นตอนและกระบวนการต่างๆในการปลูกข้าวโพดมากขึ้น มีจำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.81 จากการศึกษาพบว่า การปลูกข้าวโพดของเกษตรกรเมื่อเปรียบเทียบกับขั้นตอน และกระบวนการปลูกเมล็ดพันธุ์เดิมของเกษตรกรแล้ว การปลูกข้าวโพดโดยใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ของบริษัทมีขั้นตอนและกระบวนการต่างๆ ในการปลูกมากขึ้น แต่ก็ให้ผลผลิตที่ดีกว่า รองลงมา (2) มีการใช้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้น มีจำนวน 236 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.19 จากการศึกษาพบว่า การปลูกข้าวโพดที่ใช้เมล็ดพันธุ์ใหม่ของบริษัท เกษตรกรมีการใช้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากราคาเมล็ดพันธุ์มีแนวโน้มแพงขึ้นและจะต้องใช้แรงเพิ่มมากขึ้น (3) ไม่มีอำนาจในการต่อรองในระเบียบ และข้อกำหนดต่างๆในสัญญา มีจำนวน 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.08 และ (4) ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาอย่างเคร่งครัด มีจำนวน 178 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.33 จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรเสียต้นทุนเสียโอกาสในการขายผลผลิตในราคาที่ดีกว่า ในกรณีที่มียกบริษัทอื่นๆที่เสนอให้ราคาที่สูงกว่า และเมื่อราคาในตลาดสูงกว่าราคาที่สัญญากับบริษัท เกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรอง เพื่อจะขายให้ตลาดทั่วไป เพราะว่า ต้องปฏิบัติตาม

สัญญา (5) อื่นๆคือมีจำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.96 จากการศึกษาพบว่า บริษัทและเกษตรกร มีการละเมิดสัญญากัน เช่น บริษัทมีการขายโอกาสตราค่าผลผลิตของเกษตรกรลงส่งผลให้เกษตรกรไม่พอใจต่อบางบริษัทแต่ในทางกลับกันเกษตรกรเอง ก็มีการขายผลผลิตให้กับบริษัทอื่นที่ ให้ราคาสูงกว่าเหมือนกัน(ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 แสดงข้อเสียในการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญาของเกษตรกร

ลำดับ	ข้อเสียของการเข้าร่วมระบบเกษตรแบบมีพันธสัญญา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1	มีขั้นตอนและกระบวนการต่างๆในการปลูกข้าวโพดมากขึ้น	282	52.81
2	มีการใช้ต้นทุนเพิ่มมากขึ้น	236	44.19
3	ไม่มีอำนาจในการต่อรองในระเบียบ และข้อกำหนดต่างๆในสัญญา	214	40.08
4	ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงในสัญญาอย่างเคร่งครัด	178	33.33
5	อื่นๆ	160	29.96

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ: เกษตรกรตอบได้มากกว่า 1 ข้อ